

Als je het goede leert, hoef je niets af te leren

Advies Waardlanden (zwerf) Afvalvrije Scholen primair onderwijs

1. Inleiding & werkwijze

Reinigingsdienst Waardlanden is in 2014 het project Afvalvrije Scholen gestart. Ruim 70 scholen in gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden nemen inmiddels aan het programma deel. Het doel van het project is om jongeren goed met afval om te laten gaan en kennis over te bieden. In ruil voor de inspanning die scholen hierin leveren, haalt Reinigingsdienst Waardlanden gratis het gescheiden afval op.

Reinigingsdienst Waardlanden is landelijk een koploper met de aanpak van de Afvalvrije school. De combinatie van gratis ophalen van grondstofstromen en restafval, minimalisatie van het restafval en in ruil daarvoor educatieve activiteiten die scholen uitvoeren is bijzonder.

Natuurcentrum Gorinchem (NCG) is gevraagd het educatief deel voor de scholen te verzorgen.

In de periode van 2014 tot en met 2020 hebben er kick-off's op de scholen plaats gevonden, daarna werden de scholen eigenlijk losgelaten. Het Natuurcentrum heeft in 2021 en 2022 scholen bezocht, als opfris en om de stand van zaken te onderzoeken. Hieruit kwam naar voren dat er veel scholen goed bezig zijn, maar dat er ook verschillen zijn tussen de scholen en dat scholen aanlopen tegen nieuwe ontwikkelingen.

Er is besloten dat het wenselijk is om het project nog een aantal jaar door laten zetten.

Reinigingsdienst Waardlanden wil bij deze voortgang van het project meer betrokken zijn bij de scholen, zichtbaarder zijn én een breder intern draagvlak hebben voor het programma dat wordt opgesteld. Ook wil Waardlanden graag zeker weten dat er draagvlak is bij de scholen voor het programma dat gemaakt wordt.

SME is ingeschakeld om het project verder vorm te geven aan de hand van deze wensen. Hiertoe heeft SME een enquête uit laten zetten onder de scholen (via het Natuurcentrum).

Enquête

De enquête is uitgezet bij de 65 deelnemende scholen. Er zijn in totaal 59 enquêtes ingevuld.

Sommige enquêtes zijn voor 2 scholen tegelijk ingevuld.

Dit is een enorm hoge respons, zeker in deze drukke corona-tijden, wat hoge betrokkenheid van de scholen bij het project toont.

2. Advies

Belangrijke elementen project Afvalvrije Scholen

Succesfactoren van Afvalvrije Scholen zijn als volgt geformuleerd:

Motivatie & draagvlak

Scholen zijn druk! Waar er al uitdagingen lagen op de werkdruk door het passend onderwijs en lerarentekort, heeft corona de werkdruk alleen maar verhoogd. Uit de enquête komt duidelijk naar voren dat er veel scholen gemotiveerd zijn, maar dat ze tegen tijdsgebrek aanlopen.

Dit wijst op het belang van de motivatie bij scholen. En daarnaast is het belangrijk om het aanbod zo laagdrempelig mogelijk te organiseren voor de scholen, zodat het de scholen zo min mogelijk tijd en energie kost om het te implementeren. Dit vraagt om een goed gestructureerd aanbod dat leuk is voor leerlingen, docenten en de school!

Het betrekken van de leerlingen, leraren, staf en leiding van de school bij de uitvoering van projecten en programma's vergoot bewustwording en het draagvlak en daarmee de haalbaarheid van ingezette acties.

SME heeft een enquête uitgezet om de behoeften onder scholen uit te vragen. Het advies en aanbod dat voorligt is opgebouwd aan de hand van de behoeften en wensen van de scholen, op basis van de resultaten van de enquête en voorgelegd aan drie grote schoolbesturen en een directrice.

Binnen het programma moeten leerlingen, leraren, staf en leiding in ieder geval meegenomen worden.

Leren, ervaren en committeren

Voor afvalscheiding is enige basiskennis nodig. Kennis over zwerfafval legitimeert ook het handelen. Kennis op zich genereert echter niet direct ander gedrag. Als de leerlingen of medewerkers persoonlijk ervaren wat de consequenties zijn van afval, dan zijn ze eerder geneigd in actie te komen. 'Zelf ervaren' kan bijvoorbeeld door het schoonhouden van het schoolplein of de buurt. Het is van belang dat dit niet wordt geassocieerd met straf. Met acties en activiteiten kan je bijdragen aan de ervaring die leerlingen en medewerkers hebben. Het is daarbij verstandig om ze zelf informatie te laten zoeken en conclusies te laten verwoorden zodat ze zichzelf overtuigen.

Door de geadviseerde acties, activiteiten, de kahoot-quiz en aanvullend lesmateriaal, komen leerlingen jaarlijks in aanraking met leren (kennis), ervaren en committeren.

Gewoonte & Ondersteuning

In de enquête wordt meerdere keren genoemd dat het project goed loopt omdat het goed in het systeem zit, het goed geregeld/ organiseert is of goed gestructureerd is, zodat het geautomatiseerd is in het handelen van de school en wordt in het handelen van de kinderen. Scholen hebben er dan ook weinig extra werk aan. Daarnaast is het dagelijks zichtbaar, concreet toepasbaar en geeft het kinderen handelingsperspectief.

Er wordt echter ook vaak genoemd dat het onduidelijk is wat waar moet. Niet iedereen (leerlingen en personeel) is even goed op de hoogte wat in welke afvalbak hoort, zeker als er sprake is van wisselend personeel. Er is dan ook de meeste behoefte aan afvalwijzers voor op de bakken en goede info over afval scheiden: wat moet in welke bak en communicatiemateriaal. Veel scholen geven aan behoefte te hebben aan zakken en bakken om afval te scheiden. Scholen zouden geholpen zijn met verschillende zakken voor de verschillende stromen en passende materialen zoals goede bakken en zakken voor het scheiden. Zichtbaarheid is van belang.

Er komen ook veel praktische vragen naar voren. 55% geeft aan (grote) behoefte te hebben aan een jaarlijks bezoek, als check van de stand van zaken, meekijken en het geven van tips voor verbetering.

Wederzijds contract tussen Reinigingsdienst Waardlanden en de scholen

Wederzijds contract

Leg de afspraken vast in een wederzijds contract. Dit geeft duidelijkheid over wat er voor beide partijen binnen dit project hoort. Daarnaast maakt het zichtbaar dat beide partijen zich inzetten voor het project

Algemeen belang

Voorstel is om algemeen belang te vestigen als Waardlanden (als gemeenschappelijke regeling) en niet per gemeente.

Contract met de scholen

Het contract dient neergelegd te worden bij de scholen. De uitvoering van dit project valt onder de verantwoordelijkheid van de school/ schooldirecteur. Scholen binnen één schoolbestuur kunnen zelf eventueel besluiten om dit anders te organiseren.

SME vraagt de gemeenten om het bestuurlijke commitment bij het project Afvalvrije Scholen op de LEA's (Lokaal Educatieve Agenda) te bespreken met de schoolbesturen. Bij voorkeur wordt duurzaamheid en/of afvalvrij opgenomen in de koersplannen van de schoolbesturen.

Inzet Reinigingsdienst Waardlanden

Reinigingsdienst Waardlanden verzorgt voor de scholen gratis de afvalinzameling.

Uit de enquête kwam duidelijk de vraag naar meer praktische ondersteuning en contact naar voren. Dit kwam ook naar voren uit het overleg met de schoolbesturen/ -directie. De vraag is als volgt vertaald:

Afval scheiden – praktisch

Waardlanden voorziet de deelnemende scholen van:

- nieuwe afval- en grondstoffenkaarten
- stickers voor op de afvalbakken
- posters: wat hoort waar? voor in de klas en lerarenkamer
- afvalprikkers voor kinderen en volwassenen op aanvraag (voor de zwerfafvalactie)

Daarnaast zorgt Waardlanden dat scholen goede updates krijgen bij wijzigingen, bijvoorbeeld door het versturen van een nieuwsbrief. Kleine maar belangrijke wijzigingen worden via een Kahoot-quiz of leuke opdracht gedeeld. Bij grote wijzigingen wordt er ook gezorgd voor nieuw communicatiemateriaal. Daarnaast kunnen scholen altijd kijken op <https://www.afvalscheidingswijzer.nl/>.

Scholen vragen om hulp bij de zoektocht naar goede materialen voor het scheiden van afval. Omdat het lastig blijkt hier zelf uitvoering aan te geven, is het advies om scholen te verwijzen naar een goede aanbieder, zoals de Bries (partner van Nederland Schoon). Belangrijk daarbij is dat het aanbod goede en mooie afvalscheidingsbakken voor een goede prijs-kwaliteit bevat, waarbij er ook gekeken is naar hoe duurzaam de producten zijn.

Waardlanden zou afvalscheidingsbakken aan kunnen bieden bij een kick-off van een nieuwe school en/of als beloning voor scholen die goed werken aan afval scheiden en -preventie, indien dit binnen het budget past.

Door scholen (enkele keren per jaar) toegang te geven tot milieustraten voor grof afval van huishoudelijke aard ondersteunt Waardlanden de scholen nog meer bij het reduceren van het restafval.

Stimuleren

Waardlanden kan scholen stimuleren de bespaarde kosten voor de dienstverlening in te zetten ten goede van de kinderen én het verminderen van afval. Ook kan Waardlanden jaarlijks een aantal scholen die zich excellent inspinnen belonen door 50% van de hiervoor genoemde uitgave, met een maximum per school (afhankelijk van de grootte van de school) per jaar, te vergoeden. Voorbeelden van uitgaven die Waardlanden kan steunen zijn:

- Beker/ lunchtrommel/ snackbakjes plan
- Fruit in de klas
- Materiaal voor een feestelijk moment van het succes afvalvrije scholen (denk aan verantwoorde bekertjes, circulaire presentjes, et cetera)
- Duurzaam inkopen van zichtbare gebruiksmaterialen voor kinderen, zoals wasbare traktatiezakjes, een circulair presentje
- Inspirerende materialen om te scheiden, zoals de bokashi emmer of uitpandige afvalbakken voor meerdere grondstofstromen
- Extra gastlessen of extra educatief materiaal

Advies is om dit budget te laten beheren door de milieucoach/ educatief medewerker.

Contact

Reinigingsdienst Waardlanden zorgt voor inzet van een milieucoach/ educatief medewerker. Deze persoon is intern, voor de scholen en voor het Natuurcentrum Gorinchem de contactpersoon voor het project Afvalvrije Scholen.

Jaarlijks (indien haalbaar, maar minstens eens per twee jaar) heeft Reinigingsdienst Waardlanden contact met de scholen, o.a. over hoe het afval scheiden gaat en praktische vragen.

Bij voorkeur komt er jaarlijks een milieucoach/ educatief medewerker langs bij de scholen. Dit kan goed gecombineerd worden met het langskomen van de afvalwagen of veegwagen op de school.

Een medewerker van Reinigingsdienst Waardlanden die langs komt op school is een goede 'stok achter de deur' voor scholen om het project actief te blijven uitvoeren.

De milieucoach/ educatief medewerker vraagt de school wat er goed gaat en wat er beter kan. De milieucoach/ educatief medewerker denkt mee in verbeteringen en schakelt met de uitvoering van de reinigingsdienst waar nodig.

Daarnaast loopt de milieucoach/ educatief medewerker een rondje door de school om te kijken hoe het afval scheiden gaat. Wat zit er in de afvalbakken? Staan er nog goede stickers op de goede bakken? Is de schoonmaak nog goed op de hoogte? Welke acties worden er ondernomen om het afval te verminderen? Waar nodig kunnen tips worden gegeven. Als er veel verbeterd moet worden, wordt er samen met de coördinator (mogelijk samen met het milieuteam en/of de conciërge) een plan van aanpak gemaakt.

In een periodieke nieuwsbrief kunnen eventuele veranderingen in de inzameling, opvallende inspanningen van de scholen en andere relevant nieuws gedeeld worden.

Tot slot organiseert de milieucoach/ educatief medewerker jaarlijks een bijeenkomst voor de coördinatoren Afvalvrije Scholen. In deze bijeenkomst kan de milieucoach/ educatief medewerker de

coördinatoren meer kennis en inzicht geven in het afvalproces. Daarnaast kan er samen gewerkt worden aan het verder ontwikkelen van het educatieve aanbod (in samenwerking met het NCG), kunnen coördinatoren elkaar inspireren, van elkaar leren en kan een coördinator andere behoeften en vragen onder de scholen inventariseren.

Educatie:

Reinigingsdienst Waardlanden biedt een educatief programma met een doorlopende leerlijn aan, inclusief het aanbod van de afvalwagen, veegwagen, excursie en deels gastlessen.

Inzet scholen

Op basis van de enquête, het gesprek met de schoolbesturen en -directie en de wensen vanuit reinigingsdienst Waardlanden, is de inzet van scholen tot stand gekomen.

Afval scheiden & restafval vrij

- Scholen stellen per school of schoolbestuur een coördinator (en gelijk contactpersoon) voor het project Afvalvrije Scholen aan.
- Scholen nemen het programma Afvalvrije scholen op in het beleid.
- Scholen nemen het aanbod afvaleducatie op in de jaarplannen, zodat het thema structureel bij de leerlingen onder de aandacht komt.
- Scholen scheiden al hun afval zo goed mogelijk. Leerlingen, docenten, medewerkers en schoonmakers scheiden al het afval in de goede bakken.
- Scholen en leerlingen streven naar de productie van zo min mogelijk afval (zowel restafval als andere afvalstromen).

Dit valt samen in een streven van de scholen naar (rest)afvalvrij in 2030. Dit streven wordt in samenwerking met groep 7 & 8 uitgewerkt in concrete acties. Groep 5 & 6 monitort de voortgang via hun actie. Dit streven wordt gemonitord door de milieucoach/ educatief medewerker. De milieucoach/ educatief medewerker inventariseert, in samenwerking met de coördinator van school, welke acties worden ondernomen en in hoeverre het restafval minimaal wordt.

Educatie

In de enquête hebben de scholen aangegeven wat ze belangrijk vinden bij afvaleducatie:

1. *Iets wat leerlingen aanspreekt en ze direct kunnen toepassen in hun leven (zoals bij afvalscheiding)*
2. *Focus op kennis en bewustwording*
3. *Actieve lessen waarbij kinderen bezig zijn*
4. *Ontdekkend en onderzoeken leren over afval*

Op basis van de enquête is er een aanbod ontwikkeld, waarin de volgende elementen zijn opgenomen:

Matrix aanbod

- Doorlopende leerlijn
- Opbouw in thema's
- Ervaringsgericht leren, praktisch
- Student-led-change
- Kennis afval scheiden: terugkerend
- Ondersteund door bestaand materiaal

- Met gastlessen
- Focus op haalbaarheid
- Leuk voor leerlingen en de school
- Advies over aanvullend digitaal lesmateriaal (ivm groot aanbod)

Idealiter komen de leerlingen elk jaar in aanraking met het thema, via een actie in de klas, eventueel aangevuld met online lesmateriaal en eventueel ondersteund met leskisten en/of begeleiding van het Natuurcentrum Gorinchem. Er wordt elke twee jaar een activiteit (excursie/gastles) gepland.

(zie schema hieronder)

Minimaal wordt van scholen verwacht dat ze elke twee leerjaren het onderwerp in de klas behandelen via de acties in de klas en minimaal elke vier jaar een gastles/ excursie/activiteit ondernemen.

Leerlijn

Onderstaand schema geeft een opbouwende leerlijn. Binnen deze leerlijn krijgen leerlingen (student-led-change) een rol bij het in kaart brengen van de situatie (monitoren en onderzoeken) en bij de verbeterlagen naar een Afvalvrije school (tips & tops en actie).

Daarnaast bevat het aanbod aanvullend gratis lesmateriaal bij elk thema (dit is niet in onderstaand schema opgenomen).

Het aanbod vanuit het Natuurcentrum Gorinchem wordt verwerkt binnen het aanbod of kan aanvullend gebruikt worden.

Het aanbod voor de scholen, de acties en de activiteiten zijn in het document 'Afvalvrije Scholen - aanbod scholen Reinigingsdienst Waardlanden' nader uitgewerkt.

Na 8 jaar komen de eerste kinderen van school die de volledige leerlijn hebben gevolgd. Wij adviseren daarom dit programma minimaal 8 jaar, dus tot 2030, door te laten lopen.

Leerjaren	Thema	Actie in de klas (activiteiten worden uitgewerkt)	Activiteit: gastles/excursie	Natuurcentrum (aanvullen met aanbod)
Groep 1-2	Afval scheiden	Actie: Samen in de klas afval scheiden	Afvalwagen komt langs Circa 1 uur	Leskist bij actie
Groep 3-4	Zwerfafval tegengaan	Actie: zwerfafvalactie schoolplein en/of buurt (voorkeur voor schoolbreed)	Veegwagen komt langs Circa 1 uur	
Groep 5-6	Afvalpreventie	Groep 5 en 6: Nul-meting en vervolgens jaarlijkse meting; verzamel en monitor het afval van een week	Excursie	Begeleiding bij excursies?
Groep 7-8	Circulariteit en Afvalvrij	Leerlingen voeren een afval-scan uit en geven tips aan de directie. Ze organiseer als klas 1 van de ideeën zelf. <i>(ook onderdeel van Eco-schools thema Afval)</i>	Gastles: bijv. van Waardlanden of het Repaircafe. Ondersteuning van Natuurcentrum Gorinchem	Gastles circulariteit NCG? Ondersteuning NCG
Hele school	Afval scheiden	Kahoot-quiz		

In de jaarlijkse bijeenkomst met de coördinatoren kan deze matrix ook geëvalueerd worden en samen verder ontwikkeld.

Borging & monitoren

Door het aanwijzen van een coördinator op de school en een milieucoach/ educatief medewerker bij Waardlanden, met daarnaast het structureel terug laten keren van de acties, blijft het thema afval voldoende onder de aandacht van de scholen en de leerlingen. De milieucoach/ educatief medewerker, die goed contact onderhoudt met de coördinatoren, heeft zicht op hoe de scholen zich inzetten voor het project. Voor scholen, die zich goed inzetten voor het project, kunnen in samenwerking met de milieucoach/ educatief medewerker de resultaten kenbaar gemaakt worden en kunnen de leerlingen en leerkrachten/ medewerkers beloond worden voor hun inzet. Dit kunnen circulaire cadeaus zijn (zoals flessen van gerecycled materiaal) of de leerlingen kunnen zelf iets maken in het circulair centrum. (zie stimuleren)

Certificaat

Gezien de resultaten van de enquête (54% heeft geen behoefte, maar 11% heeft grote behoefte aan een certificaat) en het gesprek met de schoolbesturen en -directeur, is het advies om niet standaard met een certificaat te werken. Een certificaat brengt veel werk met zich mee: het ontwikkelen van eisen, het controleren van de scholen, het regelen van een certificaat en uitreiking. Daarnaast moet er dan een vervolg na het krijgen van een certificaat ontworpen worden. In overleg kan goede inzet van scholen wel kenbaar gemaakt worden en beloond worden (zie boven).

Milieucoach/ educatief medewerker

Taken die opgepakt kunnen worden door een milieucoach/ educatief medewerker

- Jaarlijks bezoek, praktische hulp aan scholen, check hoe het scheiden gaat
- Begeleiding bij de veegwag en afvalwag (of trainen van medewerkers op de afval- en veegwag)
- Kahoot-quiz up to date houden (of door het NCG), samen met beantwoorden vragen over welke afval waar hoort
- E-waste race begeleiden
- Extra uren voor scholen die extra steun nodig hebben (of door het NCG)
- Scholen die goed presteren in overleg 'in het zonnetje zetten'
- Mogelijk kan de milieucoach/ educatief medewerker ook de gastlessen geven over het werk van Waardlanden. Afhankelijk van de kwaliteiten van de milieucoach/ educatief medewerker kan deze medewerker daarbij op school groep 7 & 8, helpen bij de scan, het formuleren van tips en acties van scholen of helpen met het uitvoeren van één idee. Dit kan ook goed belegd worden bij het NCG.
- Jaarlijks een bijeenkomst voor de coördinatoren: samen verder ontwikkelen educatief aanbod (of door het NCG), elkaar inspireren, van elkaar leren, andere behoeften en vragen inventariseren.
- Beheer stimulatiebudget goed materiaal
- Ondersteunen in markeren goede prestaties van scholen
- Gemeenten/ wethouders betrekken bij evenementen of acties van scholen
- Relaties onderhouden met externen, zoals Natuurcentrum Gorinchem
- Evaluatie en rapportage van de voortgang

Voorkeur heeft om de milieucoach/ educatief medewerker als medewerker van Waardlanden aan te stellen. Intern zorgt dit voor draagvlak. Een interne medewerker kan praktische vragen makkelijk uitzetten binnen Waardlanden en afspraken voor de veegwagen en afvalwagen regelen. Het ondersteunen van de scholen bij het afvalvrij worden en goed scheiden, het controleren van de afvalbakken, zijn taken die goed vanuit Waardlanden opgepakt kunnen worden.

Bijlage 1: Verwerken resultaten enquête

Laagdrempelig voor scholen

Uit de enquête komt duidelijk naar voren, dat er veel scholen gemotiveerd zijn, maar dat ze tegen tijdsgebrek aanlopen.

- ➔ Belang van zo laagdrempelig mogelijk organiseren voor de scholen, zodat het de scholen zo min mogelijk tijd kost. Goed gestructureerd aanbieden. En maak het leuk!

Zwerfafval

Veel scholen doen iets en/of willen iets doen met zwerfafval in de buurt

- ➔ Neem dit mee in het contract voor bredere impact

Leerlingenraden

Leerlingenraden worden soms genoemd

- ➔ Goed om vrijblijvend mee te nemen

Wat moet waar?

Vaak genoemd: het is onduidelijk wat waar moet. Niet iedereen (ook personeel) is even goed op de hoogte wat in welke afvalbak hoort, zeker als er sprake is van wisselend personeel.

Er is dan ook de meeste behoefte aan afvalwijzers voor op de bakken en goede info over afval scheiden: wat moet in welke bak en communicatiemateriaal

- ➔ Help scholen om dit voor iedereen duidelijk te maken en houden door middel van stickers voor op afvalbakken en posters voor in de school.

Praktische ondersteuning

Er komen ook veel praktische vragen naar voren. 5 scholen (9%) geven aan grote behoefte en 25 scholen (46%) behoefte te hebben aan Jaarlijks bezoek: check stand van zaken, meekijken en tips voor verbetering.

- ➔ Zorg voor minstens jaarlijks contact met de scholen, voor o.a. praktisch meedenken

Herhaaldelijk in de les

Er wordt aangegeven dat uitleg rondom afval scheiden moet herhaald blijven worden. Ook wordt er aangegeven dat een jaarlijkse opfrisser prachtig zou zijn en klassikale voorlichting wenselijk.

Verder wordt er redelijk vaak (6) geantwoord dat ze er weinig aan doen, omdat het niet structureel ergens gebord is.

- ➔ educatie vastleggen in jaarplannen: zodat het op een vast moment terug komt bij de leerlingen:
 - gastlessen
 - in de les: digitaal lesmateriaal
 - met activiteiten: bezoek milieustraat, circulair centrum Groot Ammers, afvalwagengang langs op school: eens per 2 jaar

Educatie

De redenen van de scholen zijn vooral gericht op het stimuleren of leren van de kinderen om verantwoord met de aarde om te gaan, rentmeesterschap wordt enkele keren genoemd hierbij. Scholen willen de leerlingen leren afval te scheiden, het belang benadrukken bij leerlingen, bewustwording creëren, over het effect op het milieu, de natuur, het klimaat..

Daarnaast hebben de scholen aangegeven wat ze belangrijk vinden bij afvaleducatie:

1. iets wat leerlingen aanspreekt en ze direct kunnen toepassen in hun leven (zoals bij afvalscheiding)

2. Focus op kennis en bewustwording
 3. Actieve lessen waarbij kinderen bezig zijn
 4. Ontdekkend en onderzoeken leren over afval
- ➔ Dit goed meenemen in de educatie

Certificaat

In de toelichting wordt één keer aangegeven dat het goed zou zijn als er meer bekendheid wordt gegeven over dit project en scholen daar ook credits voor geven. Er wordt opgemerkt dat als er een certificaat is, het goed lijkt dit op te kunnen ophangen, zodat er opnieuw even aandacht is voor afval scheiden, een herinnering...

6 scholen (11%) geven aan grote behoefte en 19 scholen (35%) behoefte te hebben aan Certificaat voor scholen als deelnemers van project (zwerf)afvalvrije school. 29 scholen (54%) geeft aan geen behoefte te hebben aan een certificaat.

- ➔ Overleggen in bestuurlijk overleg. Is er behoefte aan een certificaat of een andere manier van monitoring?

Link met thuis

20 procent van de scholen geeft aan behoefte te hebben aan Tips om de link te leggen naar afval thuis. Enkele scholen geven aan graag tips voor en informatie voor ouders te willen, hoe hen te betrekken bij het scheiden van afval.

quote: *Op welke wijze kunnen we ouders nog meer stimuleren en betrekken bij het scheiden van afval (het is voor sommige kinderen echt niet bekend in de thuissituatie).*

- ➔ Eventueel afvalscheidingskaart met tips voor thuis uitdelen via kinderen (die in de goede regio wonen)

Koppeling met schoolplein/ moestuinieren

11 scholen (20%) geven aan grote behoefte en 15 scholen (28%) behoefte te hebben aan Koppeling met moestuinieren. De bokashi-emmer wordt enkele keren positief genoemd.

- ➔ Overleg met het Natuur Centrum Gorinchem welke samenwerking hierin mogelijk is

Zakken en bakken

Veel scholen geven aan behoefte te hebben aan Zakken om afval te scheiden en Bakken om afval te scheiden. Scholen zouden geholpen zijn met verschillende zakken voor de verschillende stromen, passende materialen als goede bakken en zakken voor het scheiden. Zichtbaarheid is van belang.

- ➔ Scholen helpen bij aanschaf zakken en bakken? Verwijzen naar goede website/ winkel?

Wat niet doen?

Ondersteuning waar meer dan 65% van de scholen geen behoefte aan heeft:

- Kick-off met uitleg en informatie
 - Periodieke kennisbijeenkomsten voor medewerkers
 - Communicatieplan
 - Leidraad circulair inkoopbeleid scholen
 - Bokashi emmers (om gft te fermenteren)
 - Hulp bij aanvragen eco-boxen? (bijvoorbeeld voor inzamelen batterijen)
 - Gerecycled hout om mooi afvalhok van te maken
- ➔ Alleen in overleg met scholen/ schoolbesturen energie in stoppen